
ÚZEMNÍ STUDIE

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE - PLÁN REGIONÁLNÍHO ÚSES MSK aktualizace regionálního biocentra č. 196

Brno, říjen 2022

Zadavatel:

Moravskoslezský kraj
28. října 117
702 18 Ostrava
Odbor životního prostředí a zemědělství

Zhotovitel:

LÖW & spol., s r.o.
Vranovská 102
614 00 Brno

Řešitelský tým:

Ing. Eliška Zimová
Mgr. Martin Foltánek
Ing. Darek Lacina

ÚVOD

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, Mošnov

Funkčnost územního systému ekologické stability v souvislosti s vymezením plochy pro obranu státu OBS1

Pro úpravu regionálního biocentra č. 196 Petřvaldská Lubina, které je v kolizi s významnou plochou pro obranu státu, bylo zpracováno odborné posouzení a prověření možnosti změn vymezení ÚSES na regionální úrovni v okolí plochy OBS1 v souvislosti s požadovaným využitím budoucího obranného perimetru (RNDr. Milan Svoboda, 2022).

Na základě provedeného odborného posouzení bylo konstatováno, že „plocha OBS1 je v ZÚR MSK vymezena v částečné prostorové kolizi s biocentrem RBC 196. Vymezení biocentra RBC 196 je zpřesněno v nižším stupni územně plánovací dokumentace, konkrétně v platných územních plánech obcí Mošnov a Petřvald. Ve zpřesněném vymezení dle územních plánů dotčených obcí nedochází k prostorové kolizi navržené plochy OBS1 s biocentrem RBC 196 (viz obrázek 2). Problémem ale je, že zpřesnění v ÚP Petřvald je provedeno tak, že RBC nemá odpovídající parametry pro regionální biocentra a svým tvarem odpovídá spíše regionálnímu biokoridoru“.

Odborné posouzení navrhuje 2 varianty úprav. Varianta A představuje zrušení vymezení části RBC 196 v segmentu, kde dochází k prostorové kolizi s perimetrem, a jeho nahrazení dvěma novými biocentry, která přiléhají k hranici perimetru.

Problémem této varianty je, že při zohlednění stávajících podmínek území a metodických požadavků na vymezení ÚSES nelze dosáhnout u RBC požadované výměry 23 ha.

Návrh řešení

Varianta A byla zhotovitelem Plánu nadmístního ÚSES Moravskoslezského kraje vyhodnocena jako nevhodná a dále není podrobněji specifikována.

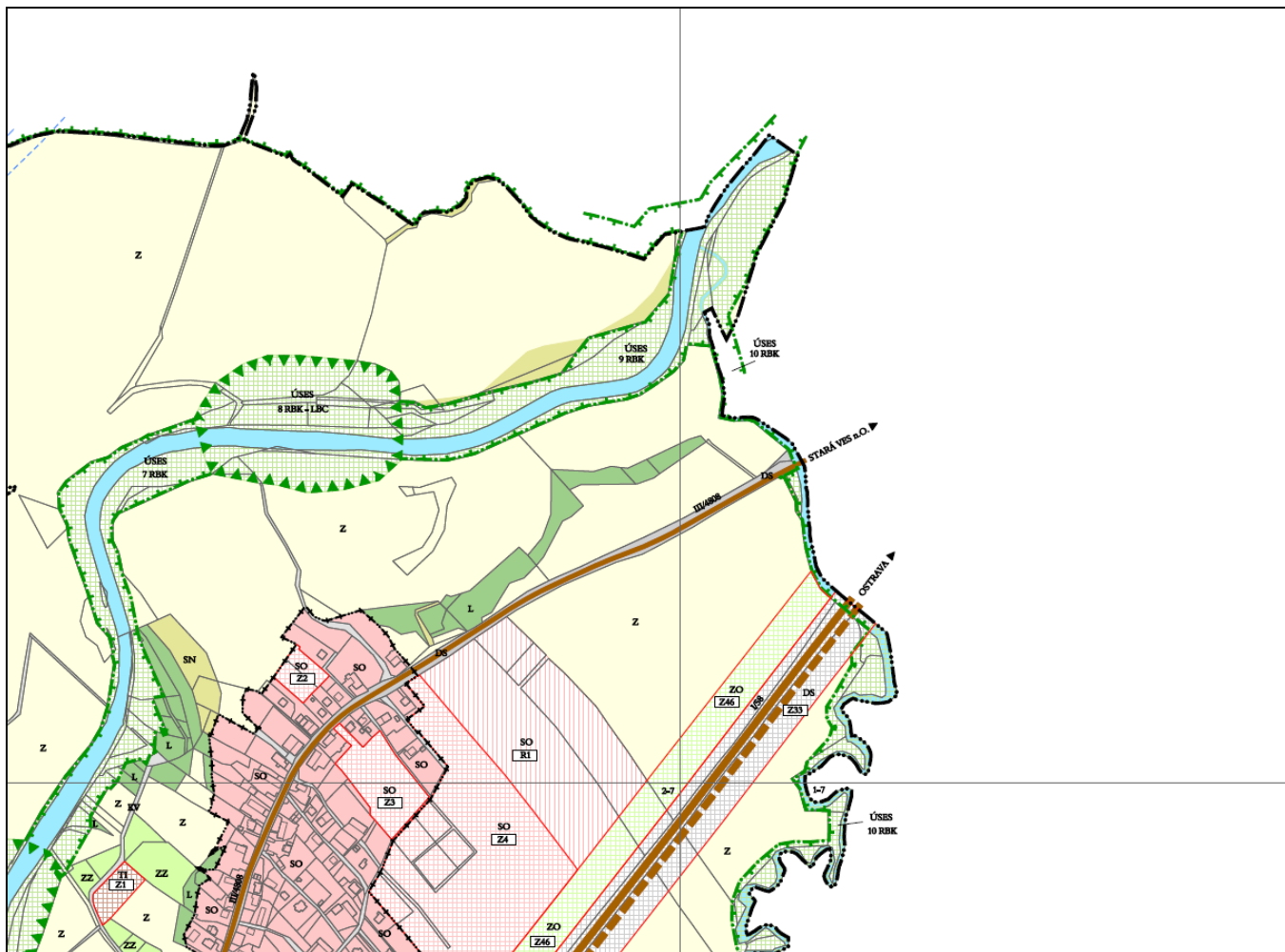
U varianty B se uvádí: „je založená na zrušení vymezení RBC 196 v plném rozsahu a jeho nahrazení novým RBC v místě soutoku řek Lubina a Trnávka severně od zastavěného území obce Petřvald. Jde o místo, kde dle stávajícího vymezení ÚSES v ZÚR MSK dochází ke křížení RBK 543 a 545. Jedná se o ideový návrh, konkrétní vymezení nového RBC nebylo prozatím řešeno“.

Zhotovitel Plánu nadmístního ÚSES úpravu regionálního biocentra č. 196 do lokality soutoku Lubiny a Trnávky považuje za možnou a vhodnou alternativu.

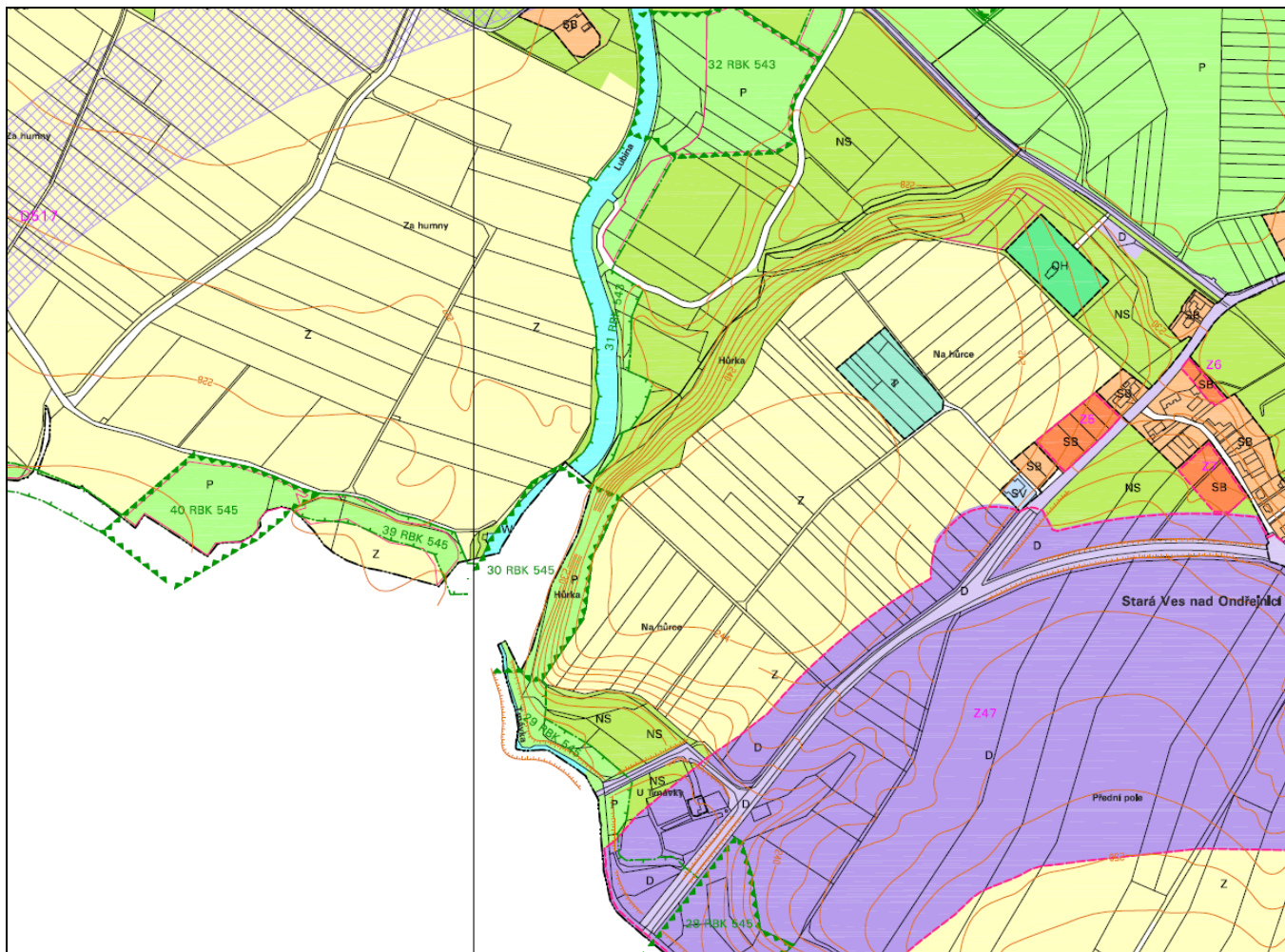
Odůvodnění

Varianta B byla prověřena z metodických hledisek. Hledisko prostorových parametrů pro regionální biocentrum jsou vyhovující, rovněž navázaný regionální biokoridor č. 542 by svojí délkou byl odpovídající, reprezentativnost nivních a vodních společenstev je zachována. Funkčnost nově vymezeného RBC 196 je částečná a má předpoklady k plné funkčnosti.

Z hlediska ÚPD obcí, na kterých katastrálně náleží, nejde o významnou změnu, ÚPD tuto lokalitu vymezují již částečně pro skladebné části ÚSES.

Územní plán Petřvaldu – hlavní výkres

Územní plán Stará Ves nad Ondřejnicí, úplné znění po změně č. 1 – hlavní výkres.

Z hlediska biogeografické diferenciaci a reprezentativnosti náleží zásadní část biocentra č. 196 do bioregionu 2.4 Pooderský a nevýznamná část patří do bioregionu 2.3a Ostravský. Z biochor jsou zastoupeny dvě a to 3Nh a 3 Ro.

3Nh – Užší převážně hlinité nivy 3.vegetačního stupně.

Typ je vázán jednak na kotliny, jednak na nejvyšší a nejchladnější okraje našich nížin, ale také na údolí a kotlinky v okrajích vrchovin. Tvoří velmi protáhlé segmenty podél středně velkých řek, říček a velkých potoků.

Reliéf má charakter aluviální roviny, jejíž šířka je většinou 0,4 - 1,5 km, u větších podhorských řek až 2,5 km (Odra, Olše, Opava, Vltava u Českých Budějovic, Otava, Bečva). Přibližně platí, že u větších řek bývají nivy širší, ale existují četné výjimky, zvláště u řek protékajících údolí ve vrchovinách. Relativně často se u větších toků zachovala přirozená koryta s meandry a to především např. u Odry. Přirozená meandrující koryta jsou chráněna v rámci Pooderského bioregionu PP Meandry Staré Odry a NPR Polanská niva.

Substrát tvoří naplavené mladoholocénní písčité hlíny, u podhorských řek hlinité písky. Jejich mocnost bývá 1 - 2 m, v podloží se nacházejí většinou do 10 m mocné štěrkopísky. V depresích delší dobu nezaplavovaných dochází k tvorbě organozemí typu slatin.

Půdy bývají většinou středně těžké typické fluvizemě, v širších nivách a dál od pohoří převažují těžší glejové fluvizemě. Půdy mají světle šedohnědou barvu.

Současné využití krajiny:

Dominantním způsobem využití jsou i zde poněkud překvapivě pole. Je to dáno tím, že nivy v místech, kde se vyskytují představují většinou jedinou opravdovou rovinu, vhodnou pro založení polí. Řeky většinou bývají menší a zvláště ty nejméně vodné bylo snadné zregulovat, zahloubit hladinu podzemní vody a pozemky zorat. Pole jsou vždy velká, ohraničená především příkopy se sporou dřevinnou vegetací, vodními toky (zpravidla s užšími břehovými porosty) a komunikacemi (s dožívajícími stromořadími ovocných dřevin).

Lesy jsou kupodivu velmi vzácné, tvořené jen lesíky uprostřed polí nebo širšími břehovými porosty v meandrech řek. Převažují v nich olše, jasany, topoly a na březích vod vrby. Ojedinelé středně velké lesy jsou pouze podél Olše, Odry a Bečvy, kde je zastoupení lesů kolem 9 % a signalizuje přechod do 4. vegetačního stupně. Středně velký lužní les s vodními plochami je chráněn v Pooderském bioregionu 2.4 ve zmíněné NPR Polanská niva, PP Pusté nivy.

Louky jsou relativně hojné, a to zvláště v segmentech s neregulovanými toky a dále od osídlení. Většinou jsou kulturní nebo opuštěné a zruderizované. Rozptýlené dřeviny jsou hojnější především podél příkopů. Cenné drobné segmenty luk s cennou biotou jsou vzácné a často již chráněné.

Vodní plochy jsou tvořeny ve většině segmentů především vlastními toky, mrtvými rameny a izolovanými malými rybníky. Vzácněji se nacházejí rybníky středně velké a velmi vzácné jsou velké rybníky. Ty se nacházejí téměř pouze na Moravě, podle Odry v Pooderském bioregionu

Větší množství vodních ploch je chráněno v meandrující Odře a mrtvá ramena součástí zmíněné NPR Polanská niva a zmíněné PP Meandry Staré Odry; rybník s květenou PR Kotvice.

Sady jsou poměrně vzácné a to především díky nevhodnému místnímu klimatu s inverzemi. Jsou malé, vázané na jednotlivé usedlosti při okrajích vesnic.

Sídla jsou zastoupena v průměru hojně, ale velmi nerovnoměrně. Na okrajích niv se nacházejí většinou středně velké a velké vesnice, malé jsou vzácné. Jádru vsí leží většinou mimo nivu a do nivy zasahují okrajově. Naproti tomu četná malá, středně velká i velká města díky velkému tlaku na prostor se rozrostla do dříve nezastavěných niv. Leží zde tak především průmyslové objekty, silnice, dálnice a nádraží, novodobá sídliště, hřiště, koupaliště a čistírny odpadních vod. Cenné a pohledově hodnotné stavby zde tak většinou chybí, k těm malebnějším patří mlýny a kamenné mosty.

Potenciální přirozená vegetace – varianta polonská: dubohabřiny představuje polonský typ (*Tilio-Carpinetum*).

3Ro – vlhké plošiny na kyselých horninách 3. vegetačního stupně (nevýznamná část biocentra)

Zde je uvedena pouze potenciální typ přirozené vegetace.

Varianta polonská vlhčí (2.3 Ostravský bioregion): Dominujícím typem potenciální vegetace jsou podmáčené dubové bučiny s ostricí třeslicovitou (*Carici brizoidis-Quercetum*). Na lesních prameništích a podél menších potůčků je provázejí ostricové jasaniny (*Carici remotae-Fraxinetum*).

Biotopy

Přírodní biotopy v rámci navrhovaného RBC 196 se považovat za vhodné a jsou základem pro funkční biocentrum

V biochoře 3Nh, pro kterou je RBC č. 196 reprezentativní, jsou vymapovány tyto biotopy:

L2.3 – tvrdé luhy nížinných řek

V4.B – stanoviště s potenciálním výskytem makrocyt nebo se zjevně přirozeným nebo přírodě blízkým charakterem koryta

L2.2 - údolní jasanovo-olšové luhy

V biochoře 3Ro jsou vymapovány tyto biotopy:

L4 – suťové lesy

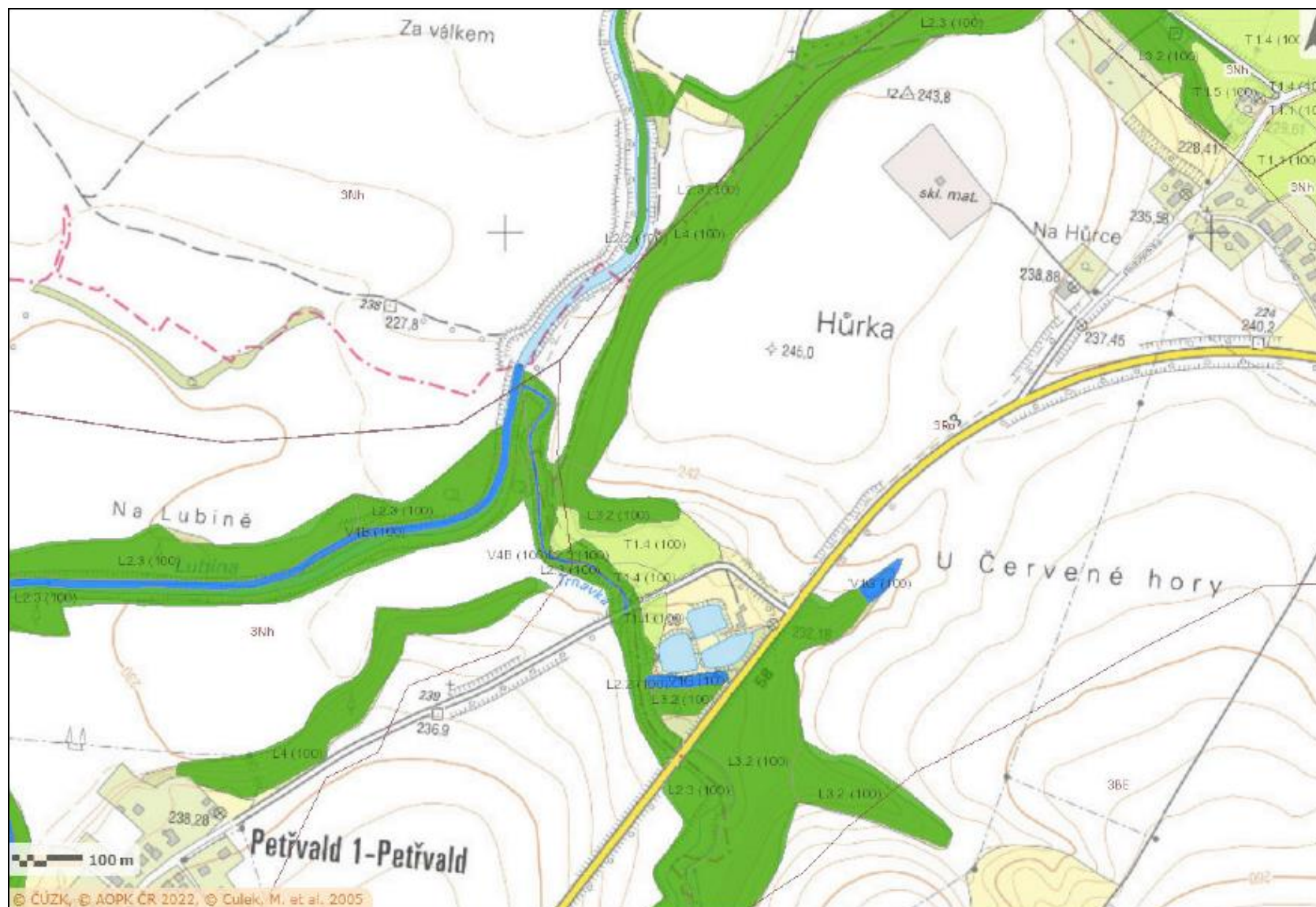
L2.3 – tvrdé luhy nížinných řek

T1.4 – aluviální psárkové louky

Vzhledem k aktuálnímu stavu krajiny je kombinace biotopů i v místě mírného přesahu RBC 196 do biochory v Ostravském bioregionu přijatelná a potenciálně přispěje k zvýšení biodiverzity.

Závěr: upravená lokalizace regionálního biocentra č.196 je v souladu s principy vymezení ÚSES a splňuje požadovaná kritéria nadmístního ÚSES dle metodických postupů.

Biotopy a biochory v řešeném území

Lokalizace regionálního biocentra č. 196 po úpravě plánu ÚSES

